

Els silencis de Josep Romeu

El matrimoni format pels barcelonins Josep Romeu i Rosa Surribas, ja octogenaris, va traspasar en les primeres setmanes de la pandèmia del coronavirus, el 2020. Les seves vides senzilles –caseres–, la seva immensa solidaritat –sincera– i la seva obra domèstica –manual– s'exposen en aquest petit homenatge. L'ordre per damunt de tot.

«L'ordre depèn de valors extremadament personals sobre com un desitja viure.»

La consultora Marie Kondo va escriure aquesta frase al *best-seller La màgia de l'ordre*.

La japonesa de moda utilitza el mètode KonMari per desprendre's de coses que han esdevingut andròmines, i per endreçar coses essencials que harmonitzen la seva vida.

Kondo va néixer el 1984.

Mig segle abans, el 1933, havia nascut Josep Romeu, que no és japonès, sinó del barri barceloní de La Bordeta. Va néixer a la mútua de La Previsió Ferroviària, que comptava amb una clínica pròpia al carrer de Campoamor, 48, al Guinardó. Aviat belluguejaria per les hortes.

Molt abans que Kondo, Josep Romeu va utilitzar un mètode disciplinari per endreçar casa seva, a l'entresòl segona del carrer de Bartomeu Pi, números 29-33, al costat de la nova església de Sant Medir, d'estil gaudinià, obra de l'arquitecte Jordi Bonet i Armengol (1960).

«Era bastant petita, però ben construïda i adequada, i tot estava organitzat i disposat amb pulcritud i consistència...», escriu Jane Austen a *Orgull i prejudici* al descriure la casa del senyor i la senyora Collins.

Romeu, una institució als barris de Sants-Montjuïc, va rebre la medalla d'honor de Barcelona de la mà de l'aleshores alcalde Xavier Trias (CiU), el 26 de setembre de 2014. Per unanimitat.

Meticulós. Pulcre. Bondadós. Josep Romeu s'afanyava per aconseguir els altres, de forma altruista i sense compensació. Amb un cap temperat, ovoide, somreia amb la mirada, feta d'ulls efervescents que caminaven damunt la sorra. De boca gran, amb dents d'ós i unes galtes que encara podrien enrojolar-se. D'estatura mitjana, semblava colossal quan parlava o emparaulava o quan repartia aliments entre els més necessitats. No era ni molt alt ni molt baix, sinó de l'edat de la gent que va créixer amb punt d'honor, atribut que es va perdre amb la globalització i les seves conseqüències. Potser la marca de Romeu n'era el mostatxo de pintor francès a Montmartre, un sorneguer bigoti de gat persa. Sota aquest bigoti, diem, la boca que s'obria com una persiana automàtica, sempre per allò substantiu i excel·lent.

Vestia Romeu el gec dels menestrals, signe d'humilitat. Camisa verda o de quadrets enamorats, confeccionada amb cotó blanc, basta i calenta. A sobre de la camisa que també podria ser blau cel o gris grisú, una armilla de carter reial. Sense més, l'armilla de la meitat dels avis de Catalunya, amb dues butxaques àmplies, amb trenats que són espigues que són ceps. L'armilla de llana es tancava amb botons que semblaven poms minúsculs.

A sobre de la camisa i de l'armilla de cavaller, una jaqueta curta també de llana, folrada en punt. D'aquestes que diuen de borrego, amb el coll doblegat o fins i tot sense. De vegades, amb un jersei verd.

Els pantalons de Josep Romeu eren els mateixos pantalons de pana que mai van ser *fashion*, que trobem als pobles, a les botigues Humana («*Secondhand*») i en Vinted

(«*Ven ràpid la teva roba*»). Els pantalons dels homes resolts que van baixar de la lluna per tocar de peus al terra; els altres, els fills, seguim a la lluna, mirant de ficar-la al cove. Les sabates... Va canviar les sabates per un calçat més còmode, unes bambes Kelme («*Instinct*») apreciades per la sola de goma.

De tal guisa, Romeu es desplaçava pels carrers que envolten casa seva. Un llop bo, que vigilava els passos de zebra perquè els nens no els creuessin a cuitacorrents, que atenia el comerciant nouvingut per fer-li sentir més a gust, que petava la xerrada amb les veïnes més grans que ell.

A la cantonada del carrer Constitució amb l'escola Sant Medir, davant el monòlit a Mossèn Amadeu Oller, sota l'olivera plantada el 1998, va establir el seu despatx: «el despatx de l'alcalde». En un dels bancs verds de llistons plans de l'estudi de disseny Santa & Cole («*Una manera de viure-hi amb una mirada única*»), tocant la paret de la Sala Nova, passava matins i tardes, a hores convingudes. S'hi ajuntava amb l'un i amb l'altre, s'hi assabentava dels assumptes peremptoris i dels més absurds. Hi veia passar els cotxes, els carrets i l'autobús de la línia 91 (Manso-La Bordeta) que tant li va costar de retenir; durant uns anys, el consistori va plantejar de suprimir el trajecte, i Josep es va erigir en portaveu de la gent d'avançada edat, ofesa: sense el bus que anava al centre d'atenció primària de Manso (Manso, 19), perillarien les radiografies dels malucs, les proves de conjuntivitis i les visites amb cita prèvia.

Josep va intervenir-hi, va intercedir, va acompanyar els tècnics municipals i els va proposar alternatives. Finalment, l'autobús no es va moure de lloc.

En Romeu es recollia cap allà a les vuit del vespre, segons el temps bonancenc i l'època de l'any. Li agradava xerrar també amb les noves generacions, amb les noies en flor i els aprenents de bruixot. L'adoraven els xicots de Sants 3 Ràdio («*La ràdio de Sants-Montjuïc*»), que van instal·lar l'antena i la redacció al campanar de l'església. Josep va

convèncer al rector Francesc Vilamala perquè els cedís els últims pisos, deixats ja de la mà de Déu. A la cinquena planta feia la migdiada el director del Quadre Escènic de Sant Medir, Josep Planas. En el seu dia, en els anys de plom, el campanar de Sant Medir va acollir els lluitadors i d'altres proscrits. Li reconeixen l'aportació els locutors Oleguer Forcades («tenia una especial manera de donar projecció al jovent») i Albert Torras («un home entranyable»). I com a ofrena, Josep sempre ha estat convidat a les tertúlies dels programes matinals, durant més de vint anys. «Ho agraeixo [...], unes amistats tremendes», s'emocionaria el col·laborador de més edat de l'emissora.

Josep Romeu ens va deixar el 28 d'abril de 2020, 27 dies després del seu 87 aniversari. «No sabem de què va morir, potser del coronavirus, però no ens ho van saber dir. Ell tenia mal als ronyons, i un cop a l'hospital ja no en va sortir», es resigna una de les filles. Li feien mal les cames, tenia tos, anava cansat. Se li van negar els pulmons. S'ofegava, allò que apareix en el llibre *Moby-Duck*, del periodista nord-americà Donovan Hohn: «...costa no pensar en ofegar-se. No només de pensar-ho, sinó d'imaginar: la sacsejada del fred a l'impactar contra la superfície, el pes de les robes xopes que tiren de tu cap avall, l'aigua salada que t'entra pel nas fins als pulmons, la foscor que t'espera a sota, la llum que va minvant a mesura que davalles».

«Va passar uns vint dies ingressat i li van anar administrant morfina fins que se li va parar el cor. Així que la versió oficial és que va morir per aturada cardíaca, però vés a saber», diu la Marta (1974), una de les seves quatre filles.

La resta se'n diuen Carolina, *Caro* (1960), Ester (1962) i Eulàlia, *Laia* (1972).

Josep es va acomiadar del món el 28 d'abril de 2020.

Un mes abans que morís un dels veïns més il·lustres de La Bordeta, el 29 de març, es va anar la seva dona, la Rosa Surribas, que va néixer dos anys després que el seu marit, el 1935.

Un tuit es va fer viral.

Les seves filles, Carolina, Ester, Laia i Marta Romeu i Surribas, gendres, nets, netes, germana, cunyada i besnets, us fem saber que el passat 29 de març ens deixà la mare, i avui, 28 d'abril, ens ha deixat el pare. Agraïm tot el que han fet per nosaltres.

Reporter Jesús va donar compte en l'article «Els carrers, buits», a la revista local *La Marina*, dels barris de La Marina-Zona Franca:

El 28 d'abril, ens va deixar “l'alcalde” Josep Romeu. La seva dona, Rosa Surribas, s'havia anat just quatre setmanes abans, també de covid.

Romeu havia estat aprenent de forner, i després havia treballat en Hispano-Olivetti des de 1961, i col·leccionava segells de països i monedes que intercanviava en el mercat de numismàtica i filatèlia de la plaça Reial.

DEP

En els inicis de la pandèmia a Espanya, i en qüestió d'un mes, un matrimoni d'ancians va traspasar. Com tants matrimonis i tants difunts més.

Josep Romeu i Rosa Surribas es van casar el 8 de setembre de 1959 a l'església vella de Sant Medir, al Passatge de Toledo, 12, on avui hi ha un esplai vinculat a la parròquia.

Ell, amb cara de nen que mai ha trencat un plat; ella, d'ullets blaus, com una princesa de contes medievals.

Es van casar i, el 1963, es van anar a viure a un dels pisets que el Gobierno de Madrid va construir anys després del Congrés Eucarístic (1952).

I van tenir les seves quatre filles, i van tenir vuit nets i quatre besnets, l'últim d'ells, Uma, que es va debatre entre la vida i la mort fins que li van fer un trasplantament de cor.

«Crec que els meus pares es van anar amb la pena de no saber si Uma sobreviuria», diu una altra de les filles, Caro.

Uma se'n va sortir, va tirar endavant.

A la casa de Bartomeu Pi, on Romeu va passar sis dècades, es conserven les petjades del seu temps, el temps de les aficions i les manualitats, allò que respon a una altra societat menys materialista, més senzilla.

«El temps és una de les poques coses importants que ens queden», va dir el pintor surrealista Salvador Dalí (*La persistència de la memòria*).

«Els diumenges a la tarda que ningú no el molestés. El meu pare endreçava els àlbums de segells i monedes i ho classificava tot», diu una altra de les filles.

La casa de Josep Romeu i Rosa Surribas està ordenada amb els seus fonaments, que són les seves línies vitals i el seu ideari. L'ordre com a centre existencial.

La cuina, niquelada, amb el Fairy (*«Original»*) sobre el taulell. Pots de romaní, farigola, espígol.

El lavabo, impol·lut, amb el sabó de mans protector Deliplus (*«Amb civada»*).

El passadís, estret, amb les quatre barres de la senyera, regal de son pare, Pepet.

El rebedor, auster, amb una aquarel·la on s'albira una forma semblant a la deliciosa planta que alguns anomenen Costella d'Adam.

L'ordre en un test.

I tot seguit, l'habitació de la Josep, el menjador, l'habitació de la Rosa, l'habitació de costura, l'habitació de convidats i el rebost.

L'ordre en un test.

L'ordre a l'habitació del Josep: Robert Redford

Fill de l'obraira Francisca, Romeu conservava l'olor dels tints que hom aplicava als draps a la fàbrica de Manufactures Serra i Valet (Begur, 44), a les naus modernistes que avui acullen el Club Esportiu Mediterrani («*Caràcter autèntic*»).

Fill del ferroviari Pepet, Romeu guardava en un prestatge la maqueta d'una locomotora de vapor i fumaroles com les que arribaven a l'Estació de França durant els últims dies del regnat d'Alfons XIII.

Josep va mantenir una gran passió per la filatèlia, fruit de tafanejar en les saques de cartes al vagó de Correus, on pujava per acompanyar el seu pare ferroviari.

Sèries completes de segells: «Sèrie impresa, ressegellats amb pentàgon i tipus moneda».

Cares d'emirs, primers ministres i plenipotenciaris mandataris, entre els quals l'home fort d'Indonèsia.

El pare de la Rosa Surribas es deia Pepito i era escultor.

Pepet i Pepito.

L'habitació de Josep Romeu, petitona, té les mesures de l'allotjament de Denys Finch, el Robert Redford d'*Out of Africa* («Té llibres preciosos», apuntaria Meryl Streep en el paper de Karen Blixen). Hi caben un llit, una tauleta de nit, un armari rober, un escriptori i un secreter construït amb les seves pròpies mans.

I llibres i llibretes i cassetts i cedés i moltes col·leccions ordenades de cap a peus.

La cambra de Josep Romeu batega com un cor sobri, saturat de vincles. Vigorós. S'hi entra des del refectori, d'ús comú. Des del llindar de la porta s'observen les muntanyes de records, amb els títols de voluntariat, les piràmides de devedés i les arbrades xapes de cava.

Les xapes i les plaques de cava s'exalcen en un plàstic que decora un dels buits de la paret. Plaques espirituoses, de Bach («*Extrísimo Brut Nature*»), Segura Viudas («*Brut Reserva*») i Anna de Codorníu («*Ampolles màgnum*»), amb estrelletes, amb estilitzades famílies tipogràfiques.

El llit de Josep Romeu és una màrrega que podria passar per una etiqueta de codi de barres, amb el cobrellit llistat de barres grises i blanques. Hi dormia el plàcid somni dels homes que es conformen amb les lleis naturals, que són les lleis de Déu.

En aquest llit, al costat del moble acordió amb les carpetes de segells i anells i esqueles –la mort forma part de la vida–, Romeu ha ideat nous ordenaments per a les seves joguines d'adult: les monedes, els trens, els tiquets de qualsevol classe de paper i recorregut.

Sobre el llit, ja de dia, va anar obrint nombrosos àlbums i va anar escrivint en fulls quadriculats els codis ultrasecrets per a la taxonomia. De la mateixa manera que pauta les simfonies el compositor Hans Zimmer (*Chevaliers de Sangriel*), Romeu assenyalava els guions i els zeros. Per exemple, en un full qualsevol pot quedar anotat: «Fotografies plastificades. De 106 a 156», amb la data, la rúbrica i uns puntets fets amb bolígraf.

Sobre el llit, una altra carpeta oberta deixarà entreveure fotografies antigues dels seus encontorns, de quan Josep era un marrec escanyolit amb aspiracions i unes pessetes a la butxaca. Per exemple: «En primer terme, les dues vies penjades de metro al carrer Badal, actualment Rambla Badal. Foto presa des de La Bordeta (anys 1950-1951)».

O bé aquesta altra: «Un bon lloc per a descansar. Cruïlla dels carrers de Sagunt i Manzanares-Andalusia, a l'estiu de 2001». En un adhesiu, la nota encriptada: «Del número 1 al 105. Falten 48 i 84».

Sobre el llit, l'àlbum de segells obert, amb les parts ben diferenciades: els usos, els marges, els valors facials, l'any d'emissió, el motiu, el nom del país, el nom dels artífexs i el dentat.

Segells d'El Vaticà, de 1968, d'algun Papa Pau anterior a Joan Pau II. Segells de països exòtics i no tant: segells de Libèria, de Txecoslovàquia, d'Hongria, de Romania, de Mongòlia, dels Estats Units, de la URSS dels plans quinquennals... Segells dels anys cinquanta i seixanta, i amb les numeracions que Josep Romeu els va donar, números que poden anar del vint al seixanta i duplicar-se.

Segells de més països als que mai no va viatjar: del Paraguai, l'Equador, la Xina, el Japó, Suïssa...

Àlbums amb monedes i més monedes, rodones i platejades i dels reis regis, i de les repúbliques plebees. Monedes d'Alemanya, Bèlgica, Portugal, Grècia, Àustria, Irlanda, Holanda, Itàlia, França, Luxemburg i Espanya, totes als seus plàstics d'hivern.

Al costat del llit tornassolat, de franges negres i blanques, un moble que es mou com un acordió, fet a mà. Una mena de calaixera que podria competir amb els productes d'escriptori Bisley MultiDrawer (*«La solució elegant per als que han d'estalviar espai»*).

El moble de Josep l'ha adaptat perquè els classificadors de negra prestància s'estirin a la perfecció. Aquests són els títols:

fotos amb polítics-persones públiques, retalls d'escrits i fotos dels diaris retallades, diplomes de l'emissora Sants 3 Ràdio, etc.; cartons de llaunes de conserva, brics de llet, vi, sardines, torrons, de Gallina Blanca..., de totes les marques; cartes de reconeixement, diplomes, agraïments varis,

retalls de diaris amb el meu nom; bitllets de metro, tramvia i tren a diversos llocs, anat jo;
postals de Sant Beat de Liébana i altres pintures; esqueles, català targetes de visita i comercials;
postals de Barcelona antiga i modernista, anells de cigars; etiquetes de licors, cervesa, aigua,
cafè, mongetes, cigrons, oli, melmelades, amanides... de tota mena; etiquetes de vins i licors;
entrades cinema, carnets rosa, CAP, Renfe, diversos de tot, acreditacions; màquines de trens,
funiculars, tramvies, cremalleres, autobusos; calendaris; [Fundació] Aspace [associació centrada
en la paràlisi cerebral] (1990-2003); caràtules de pel·lícula; segells i targes de telèfon; sobres;
loteria des del 1997; ONCE...

A sobre del moble colossal, llibres i fulletons, a més de la col·lecció sobre la Guerra Civil a Catalunya. I un exemplar testimonial de *Barcelona, pam a pam*, d'Alexandre Cirici («La part més alta de l'antic Mont Tàber és el nucli de Barcelona»); un recordatori d'Empúries al costat d'un pot de col·lagen i magnesi; el *Diccionari de la Llengua Catalana* i els cinc vídeos que la revista *Interviú* va treure amb la història del segle XX: «Aquest llibre no pretén una altra cosa que servir de suport fotogràfic i literari als sis vídeos sobre el segle XX que *Interviú* ha ofert en les últimes sis setmanes. El seu títol és pretensió i exagerat, doncs, per molt que s'estrenyi, 93 anys no caben en 132 pàgines». Els 87 anys de Josep Romeu tampoc no caben en 20 pàgines.

En el prestatge que toca el sostre, els patracols d'enorme llargària, totxos que pel seu pes poden vèncer les taules: *Un siglo en la vida de España. Ocio y vida en el siglo XX; El paseo de Gràcia; Records de Barcelona...* I a sota, lliuraments de fascicles amb la premsa que es van fer populars en el seu dia, com *Desatado y bien desatado*, d'*El Periódico*.

A sota, el catàleg de l'euro, la informació de bitllets cotitzables i 13 àlbums de fotos, incloses les dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992. I dos carpetes d'anelles: la primera amb «50 cartells reduïts de la guerra civil més 132 sobres de segells de primer dia de

circulació», i la segona amb «papers, notes escrites del meu pare, documents, factures, altres papers interessants, curiosos, varis de tot i molt antics».

En segon pla, la figureta d'un gatet japonès de la sort.

L'economista i *justicier* Arcadi Oliveres (*Quin futur imaginem*) va contestar en una de les últimes entrevistes que va concedir: «M'agradaria ser recordat com una persona que va voler treballar per l'equitat, la justícia, els drets humans, el benestar social».

Així, ni més ni menys, és recordat Josep Romeu, amb els ulls d'angora i el bigoti del filòsof Albert Schweitzer (*Reverence for life*): és bo tot allò que afavoreix la vida.

Les aficions afavoreixen la vida.

El 1937, l'escriptor i periodista literari Felipe Alaiz va publicar un panegíric meravellós: *Vida y muerte de Ramón Acín*, sobre el pedagog i artista anarquista d'Aragó, afusellat pels facciosos en els inicis de la contesa.

«Acín era un hombrecito de ciudad. Como yo, llegaba del campo, tenía el pelo de la dehesa muy tupido. Era tozudo y callado. Desobedecía cachazudamente a todos. Cuando el director del Colegio me anunciaba castigos tremebundos, pensaba yo que no llegaría la sangre al río. Este procedimiento de rebajar las penas era muy socorrido para que llegara un indulto a tiempo. La serenidad desarma a los tiranos», va descriure en el capítol tercer. I més endavant: «El arte de Acín era personal. No tenía estilo comercial. Tal vez no tenía sus días, sino más bien sus horas».

A la seva manera, Josep Romeu era un altre anarquista com Ramón Acín, de qui queden a la Rambla de Clot de Barcelona els ocellets que li van sortir com un sospir de ferro.

A la seva manera, Romeu ha viatjat i ha envoltat el món, ha navegat a bord de l'*Endeavor* i ha recitat els versos de Serrat (*Romanços tendres*).

A la seva manera, Romeu ha tingut mil i una aventures sense haver sortit dels seus límits, com el Quixot a La Manxa i l'Emilio Salgari a Sumatra.

«...*Tal vez no tenía sus días, sinó más bien sus horas.*»

Clàssic, de quars, platejat.

El rellotge de polsera, barreja de Reservoir i Duward, marca les hores en el primer calaix de la tauleta de nit. Les hores passen encara que ningú no les ocupi.

En el primer calaix també hi ha els mocadors extrasuaus de Consum («*Junts*»), i els medicaments de la seva edat i condició: dos paquets d'enalpril (120 comprimits) i de simvastatina (28 comprimits).

En el segon calaix, la targeta multiviatges metropolitana T4, una maquineta d'afaitar d'un sol ús, cinta adhesiva Scotch («*Magic*»), claus i cadenats i sivelles, i munició Fiocchi («*Tradizione e modernità*»). Possiblement, l'afecció a les bales li vingui d'haver vist afusellar a una dotzena de *rojos* al Camp de la Bota de Barcelona, quan era un *xinorris* que es movia pel Somorrostro de xaboles. Aquella tarda que va callar fins i tot el mar va recollir tres bales de calibre 88 que sempre va atresorar, que mai van ser disparades.

«Jo vull creure que un d'ells no va disparar i va tirar les bales a la sorra, o que la metralladora es va encasquetar i la bala va saltar. [...] Porto a la butxaca la vida de tres persones», s'empassa saliva.

Denúncia número 8 del llibre *Barcelona denuncia. Doce denuncias sociales. Testigos directos/indirectos de delitos, infracciones y hechos deleznable*,
de Reporter Jesús

Enganxat a la tauleta frondosa, dura i pesada, l'armari de fusta de faig o roure de dotze portes, amb les armilles centenàries, els pantalons de pana de la malenconia i unes camises de coll americà, de quadres. Entremig de les perxes, les boles de naftalina. Els vestits, dins la funda transparent contra la pols. En un prestatge, les tovalloles blanques de bany, sòlides, esponjoses i arrissades. I ja fora, tancada la porta, el galant de nit, de metall negre.

L'urna amb les cendres de Josep Romeu, al seu armari.

De l'armari gran passem a un altre de petit, i en aquest armari supletori, amb sis boques de reg en lloc de calaixos, més col·leccions per a la posteritat.

Un calefactor.

El cartell d'una xerrada sobre la immigració, del 1974. El ponent, l'escriptor Paco Candel (*Els altres catalans*).

Els diplomes, ben emmarcats...

Dels Paralímpics: «En senyal de reconeixement i estima a Josep Romeu Redondo per la seva contribució a l'èxit dels IX Jocs Paralímpics de Barcelona'92». L'alcalde Pasqual Maragall el va convocar a Sant Jaume per felicitar-li personalment: el Josep va ser un dels tres voluntaris de tot Barcelona amb més dedicació.

De la Creu Roja, que abans tenia instal·lacions al carrer Olzinelles: «Diploma d'agraïment a Josep Romeu Redondo com a mostra de gratitud i reconeixement per la seva col·laboració altruista com a voluntari de la Creu Roja».

De la família: «Diploma d'agraïment a Josep Romeu Redondo que, amb insistència i dedicació, ens ha fet conèixer la farigola, el romaní, la sajolida i el bon vi. Fent gala del seu cognom i caminant de manera constant, ens ha ensenyat camins i senders, vinyes,

ametllers i pins pinyoners. I què bons els seus cigrons, les seves faves, les sardines escabetxades i les tradicionals arengades. Moltes gràcies, pare, avi, sogre, etc.».

De l'associació de voluntariat per a la integració cultural i social de persones amb discapacitat Auxilia: «Don Miguel Soriano Sánchez, com a president del consell directiu d'Auxilia, a proposta de la Coordinació General d'Ensenyament a Distància, en nom propi i en el del seu voluntariat i usuaris, distingeix, homenatja i reconeix com a soci d'honor al senyor Josep Romeu Redondo per la seva continuada trajectòria de compromís i dedicació cap a les persones amb discapacitat».

De la Federació Ecom: «Agraeix públicament la contribució desinteressada de Josep Romeu Redondo per a la millora de la qualitat de vida de les persones amb discapacitat».

Entre els diplomes i els certificats de reconeixement, un parell de fotografies del marineret Romeu a la Base Naval de Balears, quan la *mili*, previ pas per Cartagena, on va servir fent tasques d'intendència. A les fotografies es veu Romeu amb un somriure d'orella a orella i el seu uniforme blanc immaculat.

«No hi ha dubte que el millor de la naturalesa humana el pots trobar en un mariner», afirma el republicà irlandès defensor dels camperols Peadar O'Donnell.

Treta del calaix de la còmoda que té al davant, les cintes pintades durant el servei militar, a Mallorca, entre el 1953 i el 1954. Cintes de tot tipus i de qualsevol condició, per tots els gustos de qualsevol qui les vegi: «Veïns, afectuosament» i «Si aquesta vols guardar, deixa els teus llavis besar», i en comptes del mot *llavis*, el dibuix d'uns de carnosos i pintats de vermell. I una altra amb els dibuixos del gall Panchito, el lloro José Carioca i l'ànec Donald, fets amb cura i molt d'amor.

*

«La realitat social dels immigrants als nostres barris», titulava la revista *L'Informatiu de Sants, Hostafrancs i La Bordeta* a la portada de març de 2001.

La fotografia il·lustrava la Tancada d'Immigrants a l'església de Sant Medir, acció que es va repetir en nombrosos centres de culte de Barcelona; l'epicentre es trobava a l'església del Pi, a Ciutat Vella.

La fotografia en qüestió la va prendre Josep Romeu, que era un dels molts angelets que durant aquests dies van assistir als ningú, els ningú que patirien de tuberculosi. A la imatge, una trentena d'homes de diversos orígens (Pakistan, sobretot) aixeca pancartes reivindicatives per respirar esperança: «Justícia social ja!», «Papers per a tothom!» i altres reclams en diversos idiomes.

A la publicació, el reportatge posava els punts sobre les is: «La situació s'ha agreujat des de l'entrada en vigor de la nova Llei d'Estrangeria, la por a una expulsió immediata ha empès als *sense papers* de Barcelona a tancar-se a les parròquies i protagonitzar una vaga de fam».

Company de Josep d'aleshores va ser l'activista veïnal Just Arrizabalaga, veí també de La Bordeta i amb certs coneixements de medicina. Just prenia la tensió als sikhs, per la qual cosa els membres d'aquesta religió li van anomenar «Doctor».

En un dels calaixos del moble que hi ha davant del llit de Josep Romeu, la cartografia de la Tancada d'Immigrants: àlbums en els quals es recullen les preses i els pronòstics i els successos de la incipient primavera de 2001, que va derivar en una petita rebel·lió contra el partit que governava Espanya, el Partit Popular de José María Aznar.

L'àlbum número 43 («ple») té els següents adhesius: «Immigrants Santa Maria del Pi», «Immigrants Via Laietana-Sants», «Immigrants Sant Medir».

Cares com esperons, amb la brillantor de la fe en un món millor, cares d'espera davant del que està per venir, de resolució i despreniment.

Al següent àlbum, «tot són flors al carrer Major», amb retrats de la festa de Sants, carrers engalanats per a l'ocasió. En multitud d'instantànies, Josep immortalitzava els grups, afició que mai no va perdre: «La regidora de Benestar i Gent Gran més tres de la Creu Roja». I més fotos d'un viatge a Madrid a l'octubre de 2009: «Alcalá d'Henares, el nen de la colla»; «L'autocar amb elevador especial i el xofer»; «Bon rotllo amb la gent d'Alcalá d'Henares»; «Vuit de Creu Roja d'Alcalá i dues de Barcelona»; «El company Santi...», etcètera.

Cares amistoses, de bonhomia, penetrants, festives i sinceres. Cares d'aquí em tens, pel que calgui.

I més fotos, en aquest cas del viatge que Josep va fer a Santiago de Compostela, el 27 d'abril de 1995. Es veu com Josep li dona la mà al rei pare, Juan Carlos II, *El llest*: «El Rei, la Reina i Josep Romeu», envoltat de masses que victoregen a la plaça de l'Obradoiro.

Àlbums FotoPrix («Regala fotos per al record») i àlbums Jordi Bas Foto («Número 1 en foto»), negoci que va tancar el 2018. Altres imatges d'altres viatges: «Sant Francesc, 23.IV.2012» i «Ja som als Pujols, 23.IV.2012», en referència a les cristal·lines aigües de la platja des Pujols, de Formentera, on va passar uns dies amb una de les seves filles, l'Ester.

I més àlbums de llom daurat i llom color gerd, imitant els cuirs i les edicions de la Renaixença.

Un dels temes: «incivisme via pública», fotos de les escombraries d'un immoble que va patir un ictus, un desnonament o una defunció: mobles desmuntats, cadires sense potes,

matalassos i llibres tirats i esventrats pel mig, els mateixos llibres que Rosa i Josep han llegit en els seus anys de casats.

A tocar, en una vitrina, la màgia dels pins, les insígnies que es van posar de moda després dels Jocs Olímpics: del Club Super3; de Petra, la mascota dels Paralímpics de Barcelona; de Micky Mouse...

A tocar, monedes d'euro en una guardiola oberta, i una frase en francès a mig fer: «*À l'aventure choisir une destination!*».

A tocar, films en cedé i VHS: *El silenci dels bens*, de Jonathan Demme; *The Full Monty*, de Peter Cattaneo...

Parla Josep, transcriu l'amic Albert Torras:

«Pujar a la muntanya era una forma, en aquells anys complicats del franquisme, d'esbargir-se i apartar-se d'una Barcelona grisenc, miserable, fosca i poc atractiva pel jovent. Només teníem la natura, on semblava que no havia passat mai res i la història no hi tenia raó de ser, i on la repressió no existia, i on la gent era feliç, sincera, planera, iguals tots. I si no era a la muntanya, teníem el cinema. Vaig acabar sent molt cinèfil».

L'ordre de Josep Romeu, classificats, targeters, moneders. Pel·lícules:

El tercer home, pel·lícula de Carol Reed (1949)

El pianista, pel·lícula de Roman Polanski (2002)

Indoxina, pel·lícula de Regeix Wargnier (1992)

El comte de Montecristo, sèrie de Josée Dayan (1998)

La jove de la perla, pel·lícula de Peter Webber (2003)

Amélie, pel·lícula de Jean-Pierre Jeunet (2001)

Cyrano de Bergerac, pel·lícula de Jean-Paul Rappeneau (1990)

A tocar de les pel·lícules, el disc *Un pont de mar blava*, de Lluís Llach:

Et deixo un pont de mar blava
que va del somni fins els teus ulls,
des d'Alcúdia a Amorgos,
del teu ventre al meu cor.

Et deixo un ram de preguntes
perquè t'emplenis els dits de llum
com la que encén l'esguard
dels infants de Sidó.

Un pont que ajudi a solcar
la pell antiga del mar.

A tocar, les ulleres de veure de lluny i les ulleres per veure de prop.

A tocar, una minicadena Sony («*Extra bass*»), amb una platina.

Les llibretes llises Enri («*Quaderns i blocs*»), material per a les seves notes.

El Tipp-Ex («*Ràpid*») en un recipient de fusta Illes Lofoten, per l'arxipèlag de Noruega.

En una caixa d'havans Partagás («*Flor de tabacs*»), llapis Staedtler Noris («*Reinventant el llapis de sempre*»).

La grapadora d'oficina, servicial.

Si el poeta Walt Whitman (*Fulles d'herba*) hagués trepitjat la cova de Josep, sacrosanta capella, hauria vist que les pel·lícules no són menys que el firmament, que la capseta de cigars és un cant d'amor i respecte, que el Tipp-Ex és tan solemne com una recepció al Palau Reial, que les llibretetes Enri dignifiquen tant com els Plutarc i els Ovidi, que la minicadena bé valdria una sonora cantata, que les ulleres podrien tornar-li la vista a

qualsevol cec dels Evangelis, que les mans de Josep Romeu estan cobertes d'herba, de nata i de veritat. Que l'univers es pot grapar.

Que levita la màquina Olivetti Ploma 22, de color òpal.

L'Olivetti...

Un petit artefacte de guerra amb què Josep picava les lletres, un pianoforte ferotge i bohemí.

A l'escriptori de Josep, al costat del llit, i enfront de l'armari que detesta, la màquina d'escriure Ploma 22 esdevé una preciositat de l'Europa dels espies. Retrotrau a les escaramusses a banda i banda del Teló d'Acer, a les cròniques d'última hora i al full en blanc dels novel·listes viscerals.

Josep va treballar gairebé trenta anys a Olivetti («*Design meets Technology*»), a la Gran Via de les Corts Catalanes, que a la posguerra havia estat rebatejada com Avenida de José Antonio Primo de Rivera, en record d'*El Ausente*. Una de les seves companyes era la Roser Munter.

Amb aquesta carcassa, Josep ha escrit fora mida, ha empès el rodet, ha gastat les cintes, ha castigat el tabulador, ha teclejat retrocessos i ha vist agonitzar el corró.

Entre d'altres papers, ha escrit els peus de foto dels àlbums. Per exemple: «Immigrants Santa Maria del Pi».

També ha escrit els telèfons mòbils de Rosa, Paqui, Carolina, Ariadna, Guillem, Ester, Laia, Enric, Marta, Joan, Marc, Eloi, Natàlia, Aleix i Dani, entre d'altres.

També ha escrit les identificacions dels recordatoris de noces, batejos i comunions:

«Catalina Galobardas Enseñat va rebre la seva Primera Comunió a la capella de l'escola Madre Alberta el dia 20 de maig de 1973. Palma».

També ha escrit menudeses, paperassa, factures: «Pòlissa segurs Catalunya-permís d'armes de fogueig-rebuts de pagaments de la façana i terrat-paper sindicat USO-bancs-

comiat Olivetti-caldera-testaments-empadronament-extractes-casaments-pensionista-paperassa dels costos de varis anys del pis-segur de l'enterrament de la família-llibre de família-Caixa de Catalunya i llibretes actuals i caducades...».

Particularitats amb numerologia estranya, com un cal·ligrama de jeroglífics.

Avui, una Olivetti Ploma 22, la mateixa que durant setanta anys ha estat la particular computadora de Josep, es pot trobar en Wallapop («*Què estàs buscant avui?*»). Per 35 euros: «Màquina d'escriure Hispano-Olivetti Ploma 22, *vintage* anys 50. La màquina d'escriure ve amb la seva funda original. A més, amb tinta doble color, negra i vermella».

Al costat de la màquina d'escriure, un suport per a la música, la banda sonora d'una vida sencera: Charles Aznavour (*Viens pleurer au Creux de mon epaule*); *La vie en rose*, d'Edith Piaf; els èxits de Frank Sinatra (*Strangers in the night*); *Madama Butterfly*, de Giacomo Puccini; els èxits de Luciano Pavarotti (*Nessun dorma*); els èxits de Glenn Miller (*Chattanooga Choo-Choo*); els èxits de Josep Carreras (*Il Corsaro*); els èxits de Nat King Cole (*St. Louis Blues*); Dúo Dinámico (*En forma*); valsos i polques; *El llac dels cignes*, de Piotr Ilitx Txaiovski; adagis i avemaries; els èxits de Marvin Gaye (*Pride and Joy*); *Concert d'Aranjuez*, de Joaquín Rodrigo; els èxits d'Antonio Machín (*Ángeles negros*); els èxits de Louis Armstrong (*Muggles*); els èxits de Nino Bravo (*Un beso y una flor*), Tomeu Penya (*És per tu*) i Ramón Calduch (*Catalunya triomfant*); *Nabucco*, de Giuseppe Verdi, així com *La forza del destino*, *Macbeth*, *Aida*, *Don Carlos*, *La Traviata*, *Otel·lo* i *Rigoletto*; *Miserere*, de Gregorio Allegri; els èxits de Georg Friedrich Händel (*El Messies*); els èxits d'Herbert von Karajan (*Tristany i Isolda*)...

I l'òpera de tres actes de *Turandot*, de Giacomo Puccini.

I la frase del mallorquí Ramon Lluch, penjada amb xinxetes: «Si no ens entenem per llenguatge, entenguem-nos per amor».

L'ordre de l'establert, les parts del que va passar, el ball *agarrat*.

L'ordre inalterable, seràfic, payoutat.

L'ordre universal, lumínic, precís.

L'ordre en el menjador: Edgar Allan Poe

El racó de Josep Romeu es perllonga al menjador, acollidor i recollit.

En el moble de la casa, els 24 toms de la *Gran Enciclopèdia Catalana*,

ordre

Conducta disciplinada, consciència dels propis deures.

La *Gran Enciclopèdia Catalana* va marcar el rumb dels resistents al franquisme i que mantenien viva la flama de la llengua. En *Las rumbas*, de Joan de Sagarra:

La *Gran Enciclopèdia Catalana* va a ser, es ya, *mi* enciclopèdia. Una enciclopèdia hecha, en gran parte, por chicos de mi edad, que han mamado en las mismas fuentes que yo he mamado; una enciclopèdia en la que vamos a encontrarnos todos; un monumento que nos ayudará a descubrir esta cultura, este país, que se nos ocultó de niños; un país que ya es, en parte gracias a estos fascículos, algo más que *un poc nostre*.

El verd bressol del tom 24 (*venu-zyt*) contrasta amb el vermell escarlata dels cinc toms del *Costumari català* («*El curs de l'any*»).

Els llibres de Romeu i la seva dona són els llibres que enrajolen les parets de les botigues de Re-Read («*Llibreria lowcost*»), jubilats ja i en desús: *Obres selectes*,

d'Edgar Allan Poe; *El Quijote de La Mancha*, de Miguel de Cervantes; *Les ànimes mortes*, de Nikolái Gógol; *Segona dama*, d'Irving Wallace; *Generaciones*, de Cristóbal Zaragoza; *Wilt*, de Tom Sharpe; *Cames de seda*, de Maria Mercè Roca; *El tinent metge Jefferson*, de Marisa Villardefrancos; *La vida privada de Mona Lisa*, de Pierre La Mure; *Carrie*, de Stephen King; *A sang freda*, de Truman Capote; *Febre*, de Robin Cook; *Espérame en Siberia, vida mía*, d'Enrique Jardiel Poncela; *Crema París?*, de Dominique Lapierre i Larry Collins; *Arxipèlag Gulag*, d'Aleksandr Soljenitsin; *Viatges i flors*, de Mercè Rodoreda; *Paradís d'orquídees*, de Gabriel Janer Manila; *No sense la meva filla*, de Betty Mahmoody i William Hoffer; *Historias de cronopios y famas*, de Julio Cortázar; *Carol*, de Patricia Highsmith; *El temps de les cireres i Melindros*, de Montserrat Roig; *Encontres a la tercera fase*, de Steven Spielberg; *Contraban blanc*, de Stuart Woods; *Tendra i rebel*, de Johanna Lindsey, i els llibres d'or de Catalunya i les festes populars de Catalunya i la joguina a Catalunya i el llibre de la salut i el llibre de la vida sexual i el llibre de la dona.

Edicions de tonalitats suaus, lletra petita i escàs marge, per llegir amb temps i sense presses i en butaca o en sofà o en un cantó.

«Té llibres preciosos», apuntaria Meryl Streep en el paper de Karen Blixen.

Volums que es van gastar i que avui reposen i esperen també un final en un cementiri de lletres oblidades com el que surt a les obres de Carlos Ruiz Zafón (*L'ombra del vent*).

Enmig del moble, el televisor, pantalla plana. Els cascos per escoltar en estèreo, sobre el vídeo.

Quinze documentals de la Guerra Civil a Catalunya (de l'1 al 15).

Dotze documentals de paisatges de Catalunya (del 16 al 27).

A sota de la tele, al primer calaix, els comandaments, les piles, dues espelmes.

En els calaixos del moble, postals de Formentera, França, Alemanya, Brasil, Almeria, Menorca, Madrid, Itàlia, la Costa Brava..., de viatges que les nenes van fer quan tenien l'edat.

Paisatges nevats, ruïnes gòtiques, les muntanyes en pau.

Caixes de galetes amb segells: de Cuba, de la República Espanyola, de gats.

En els prestatges, sobres.

Cartes obertes de la Seguretat Social, remeses des del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

El manual per combatre rumors i estereotips.

Agenda en paper amb telèfons i adreces: Casa Mèxic Barcelona (932989...).

La targeta del Servei Català de la Salut.

Caixes de llumins.

Tampons.

Una lupa.

Cola Instant («*Transparent*»).

Els targetons de mandataris passats: «Joan Clos, alcalde de Barcelona, i Assumpta Escarp, regidora ponent de Participació Ciutadana, Solidaritat i Cooperació, es complauen a convidar-vos a l'acte de lliurament del VI Premi Barcelona per a projectes d'innovació a la participació ciutadana i foment de l'associacionisme».

Sobre la taula de quatre cadires, tapets blancs.

A la paret de gotejat, una dedicatòria sota una pinya, del Club Esportiu Espace: «Josep, gràcies per compartir amb nosaltres tants moments d'esforços i alegries».

La finestra dona al pati interior, amb les seves hores, les seves garlandes i els seus transsumptes de bonsai.

A la finestra que dona al pati, cactus.

El llum, *art decó*.

Les llosetes d'Azulejos V. Porcar («*Materials per a la construcció*»), de la color del pebre vermell.

La vida hi va transcórrer parsimoniosament.

El temps de les cireres, de Montserrat Roig: «No et pensis, va afegir, que aquí vivim al dia. Hem canviat molt».

L'ordre a l'habitació de la Rosa: Montserrat Roig

A l'habitació de la Rosa Surribas, els miratges no són tals. Obres l'armari i a la porta s'ha enganxat un mapa de l'illa de Formentera.

A sota del Far de la Mola, semblant al que sortia a *Lucía i el sexe*, la relació d'aniversaris i sants de la família: el 20 d'octubre compleix anys la Rosa; l'1 d'abril compleix anys el Josep i el 8 de setembre és l'aniversari de casats...

Al costat llur, una arqueta de fusta ovalada, amb mànec; una espelma per a centre de taula, per sublimar els àpats d'intimitat; flascons de perfum, cintes de casset, caixetins, vidres o petits perfumers com peixeres per a cavallets de mar, i un raspall per a la roba eixuta amb cerres de duresa mitjana i la marca dels dits.

En un altre prestatge, al costat del coixí i la bombeta, un osset de peluix, una nina de drap i el con de pi canari. Moneders de taló, de cuir, artesanals; pedres de platja per ser pintades amb la flor del *nomeolvides*; llimes per les ungles; capsetes per enlluernar-s'hi i un pollet de Pasqua groc xenilla.

En un lloc destacat, la caixeta que va armar Josep Romeu amb la safata de fusta plena de maduixots de Huelva. Ell la va serrar, la va polir, la va envernissar, la va acolorir amb la

llavor de la flor de la passió i li va posar uns tiradors de botó, els fermalls perfectes. En aquesta capseta, Rosa Surribas guardava les seves cadenetes, els seus anellets i la plata de llei del que no està dit. Potser també la seva veueta de coral.

A sota de la lleixa, el mapa de Catalunya, empastifat per comarques.

Al quarto de la Rosa, que abans va ser refugi d'adolescents, les veus es solapen les unes amb les altres, veus antigues de dones decapitades per la història oficial. Al prestatge a sobre del llit, un exemplar de *Mujeres para la historia*, d'Antonina Rodrigo, que li prologa la reconeguda Montserrat Roig: «Hi ha diverses imatges d'Antonina Rodrigo en la meva ment. La veig vestida amb una capa negra intentant parlar de l'amistat entre Andalusia i Catalunya en un sopar del Consell Nacional Català. Alçada, voluntariosa i obstinada, davant de tants rellotges aturats a l'exili».

Al davant, la biblioteca d'una senyora culta: *Caront espera*, de Fernando Savater; *Venudes*, de Zana Muhsen i Andrew Crofts; *Chocolat*, de Joanne Harris; *Cartes a Theo*, de Vincent van Gogh; *Una victòria diferent*, d'Eva Piquer; *Memòria entre el blau i el vermell*, de Maria Teresa Gallego; *Ètica per al meu fill*, de Fernando Savater; *Llibre de les meravelles*, de Marco Polo; *Fortuny*, de Pere Gimferrer; *La Frontissa*, de Maurici Serrahima; *Animal mundi*, de Susanna Tamaro; *Fira d'agost*, de Cesare Pavese; *La ciutat del fum*, de Vicenç Villatoro; *El preu de la traïció*, de Miquel Mir; *L'últim patriarca*, de Najat El Hachmi; *Elegia a Iris*, de John Bayley; *Els mestres de la República*, de Portell i Marquès; *El somni català*, de Gabriel Pernau; *L'art en els tres mons*, de diversos autors; *El propietari del secret*, d'Antonio Muñoz Molina; *Legítima defensa*, de John Grisham; *Passions*, de Geòrgia Witkin; *L'art com ofici*, de Bruno Munari; *Chaman*, de Noah Gordon; *Lola*, de Maria de la Pau Janer; *Primavera, estiu, etcètera*, de Marta Rojals; *Territori comanxe*, d'Arturo Pérez-Reverte; *El carter de Neruda*, d'Antonio Skármeta; l'autobiografia de Gertrude Stein; *Tots els contes*, de

Giuseppe Tomasi di Lampedusa; *L'últim do*, de Mario Puzo; *Lleó i Àfrica*, d'Amin Maalouf; *Les identitats que maten*, d'Amin Maalouf; *Juegos de la edad tardía*, de Luis Landero; *Davalú o el dolor*, de Rafael Argullol; *Ull de bou*, de Ramon Solsona; *La nada quotidiana*, de Zoé Valdés; *L'avi Siset*, de Ponç Feliu; *Lídia de Cadaqués*, de Cristina Masanés; *Històries sagrades vistes amb ulleres de color*, de Josep Ferràs; *Els mandarins*, de Simone de Beauvoir; *L'últim home que parlava català*, de Carles Casajuana; *Les aventures de Tom Sawyer*, de Mark Twain; *Rovelló*, de Josep Vallverdú; *Marxisme i estructuralisme*, de Lucien Sebag; *Adéu a les armes*, d'Ernest Hemingway, i *Pluja de taronges i altres relats*, de Pilar Ezquerro i Pociello, la seva estimada Pilar de la carretera de Sants: «Era un poblet petit, tranquil i lluminós. Totes les cases estaven pintades de blanc amb la porta de color blau, menys una, que era marró amb la porta de color groc».

L'ordre de Rosa Surribas, amb quaderns i suggeriments i roses. I més llibres:

Ardors d'agost, d'Andrea Camilleri

Els afores, de Luis Goytisolo

La filla del capità Groc, de Víctor Amela

El cor de l'espiral, d'Antoni Dalmau

Estat de por, de Michael Crichton

La vida que aprenc, de Carles Capdevila

L'ordre són paperots solts.

Un cor amb lianes, un rellotge despertador que sonarà a les sis.

Claus, clauers, ornaments, penjolls i groselles.

L'urna amb les cendres de Rosa Surribas, a l'escriptori de la seva habitació.

Rosa Surribas, a la revista *L'Informatiu* de maig de 2002: a la pregunta sobre el futur de les indústries de Can Batlló, va respondre: «A mi em sap greu que les treguin perquè aquí viuen moltes famílies del treball a petits tallers i indústries. Igualment crec que el lloc adequat per a les fàbriques no hauria de ser aquí. Aquest espai és enorme i s'hauria d'aprofitar per a que en gaudeixi el veïnat».

Una llum oscil·lant, de Joan Bernadas, el seu estimat Joan del carrer Galileu: «Una llum oscil·lant, produïda per les flames de la llar de foc de la cuina, il·luminava la taula».

L'ordre de l'establert, les parts del que va passar, el ball *agarrat*.

L'ordre inalterable, secret, pautat.

L'ordre universal, precís, lumínic.

L'ordre a l'habitació de costura: Margarita Xirgu

De planta esponerosa, lila, amaranta. De trets suaus, vellutats, com uns enagos lleugers i de rosa ras. Cabell arrissat, de blanc angelical. Ulls de perdiu, poc vanitosos. Amable en el tracte, condescendent, d'elegant i subtil tacte. Núvia dels que se li acosten amb l'acord sota el braç, enemistada amb els que es complauen en la pena. Ella ha dansat al seu aire, amb el desig de ser útil.

Rosa Surribas podria ser una altra més de les dones per a la història que l'escriptora Antonina Rodrigo va recollir en el seu assaig de referència. Rosa té en comú la música amb l'artista Maria Blanchard (*Femme assise*), la poeta Maria Teresa León (*Rosa-Fria, patinadora de la luna*) i l'actriu Margarita Xirgu (*La casa de Bernarda Alba*). La música dels seus passos, les esferes orbitals que donen sentit a la seva existència.

Modista, amb els dits ha teixit draps, ha confeccionat peces d'abric, ha fet arranjaments amb retalls vells, ha vestit de llarg la coqueteria i ha vestit de curt les xicotes que escampen l'alegria. Encara que durant molts anys Rosa va treballar a la cuina de l'escola Proa, al carrer de Gavà, la seva afició i el seu estiu era la màquina de cosir.

Al pis de Bartomeu Pi, a un quartet proper al de Josep Romeu, la saleta de costura, que abans va ser l'habitació de la Marta i on Rosa es passava les tardes amb els ulls enganxats al fil de l'agulla. Caixes de sabates, embolicades en cel·lofana i paper de regal, amuntegades i amb dades exactes: «Pells», «peces de roba», «puntes»... Roba feta a mida, pantalons pendents d'algun descosit, faldilles amb tares, muscleres, patrons... Les bobines de fil, les fustes i la cinta mètrica, sobre un escriptori amb la màquina de cosir Sigma, sense remalladora, blanca com les columnates de Bernini, com un braç automàtic o un Robocop amb sentiments.

Un llum d'escriptori amb focus orientable i mordassa, de color groc cridaner.

Una cadira amb rodes, treta d'alguna oficina, d'un color allunyat del marró bombó.

Una regleta amb cinc preses.

Un radiocasset dels noranta.

Una planxa per als acabats.

L'estructura metàl·lica d'una escala de tisora recolzada a la paret.

Rotllos de paper.

Xinxetes.

Una nineta a la qual cal vestir, una nineta Barriguitas, toveta i de barret blanc.

Accessoris, filats, cotons gasejats.

Hexàgons per ganxet i bastidors de fusta.

Llanes d'ambre i lots de cabdells d'estranyes composicions.

«Ma mare sempre ha cosit. Els sorolls de la casa han estat el soroll de la màquina de cosir i el soroll de la màquina d'escriure», dirà una de les filles.

Un quadre de retalls amb amorets, petoners traços i paisatges acriaturats li va confeccionar la família per donar-li una sorpresa a la Rosa, en compensació per tots els anys de dedicació.

«Cadascú vam cosir alguna cosa ja que ella sempre ens havia cosit a nosaltres», dirà una altra de les filles.

Aquest quadre de dos metres, com un cobrellit fistonejat, es troba a l'habitació de convidats, que abans va ser l'habitació de matrimoni.

En alguns prestatges, en algunes etiquetes, en alguns dipòsits minúsculs per enfil·lar collarins, es percep la sonata de Josep Romeu, l'acompanyament, com li ha prestat l'ordre i els compartiments de l'ordre. Rosa també enumera les coses: de l'u al cent i escaig.

I així es conjuminen els dos vells, referenciant objectes.

Els dos vells.

L'ordre a l'habitació de convidats: Pierre-Auguste Renoir

A l'habitació de matrimoni, que avui és l'habitació de convidats, un llit individual amb una manta de franel·la, amb línies minimalistes i cercles irregulars d'estampats ètnics.

El capçal del llit, de fusta de pi envellida, reté el dorment. Capçal antic, de profundes cavitats, recobert d'un esmalt esmorteït. A sobre del capçal, un tros de cel aclaparador.

Es tracta de l'oli *La petita espigadora*, de l'impressionista Pierre-Auguste Renoir, de 1888. Contorns difuminats, traços hiperbòlics, cabells daurats, faldilla primaveral i llacet al cap, de vermell tronat.

Taronges. Verds. Roses.

A sobre de la petita espigadora, de grandària original, un mapa de la Barcelona dels vuitanta. Estadis. Jardins. Avingudes. El traçat del Pla Cerdà i la caravel·la *Santa Maria* al Port Vell.

A l'altra paret, al costat del llit, el quadre de retalls amb amorets: el mural encoixinat, retalls filats i units amb somriures: algú va pintar les plantes dels seus peus, algú va pintar una paleta de puntets insomnes, algú va pintar una Europa forta, algú va pintar amb botons, traus i llautons, i algú va pintar una corda per estendre pantalons. En total, una vintena de motius per donar-li a Rosa una sorpresa: «Ella ens ha cosit tota la vida i vam voler cosir per a ella».

La paret rosàcia que dona a la porta, que dona al menjador, amb una taula en la qual es superposen títols en català, de *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell, a *Les flors del mal*, de Charles Baudelaire. I a sobre, una reproducció dels liris de Van Gogh amb el porpra sortit d'una gola cinematogràfica.

I a sobre, una làmina amb la *Mona Lisa*, de Leonardo da Vinci, i més que la mirada hipnòtica, són les mans les que, afinades i irresistibles, obren camí per qui vulgui admirar-les.

La germana de la Rosa, Paquita, també dibuixa. A l'oli *Sentir-se al límit*: «He pintat la impotència de la dona quan suporta una càrrega problemàtica...».

A l'habitació de convidats, que abans va ser la de matrimoni, la calidesa toca el piano, i es crea una espectacular simfonia de clavecins i violes de gamba. Aquí, on s'atura el temps, el silenci empantanega els sentits i la prodigiosa anunciació arriba a tocar-te amb la seva remor llunyana.

Rosa Surribas i Josep Romeu trepitjaven poc l'alcova, malgrat ser un reducte per a les ànimes pies i per als naufrags i per les feres.

En un minut, aquí assegut o estirat, els problemes minven, les angoixes es tornen evanescents i hom es nodreix de paper xarolat.

En el seu honor, s'alleta la benedicció.

En el seu honor, la sardana més clara.

En el seu honor, la cintura estreta d'un mar blau.

Mar baríton.

Arrissat.

Just.

Esplendent.

L'ordre en el rebost: Vladek Spiegleman

El rebost, en un cau davant de la porta d'entrada. Allà s'emmagatzemen els aliments i les ampolles, i varietats d'objectes que podrien fer les delícies dels titellaires.

Es guarda l'insecticida Raid («*Acció instantània*») i el brandi Soberano («*Família de vi*»).

Es guarda la gerra d'aigua i les sabates comprades Clarks («*La forma perfecta*»).

Es guarda la sal i l'oliva.

Es guarda el llautó i el tomàquet.

Es guarda la torradora Fagor («*Electrodomèstics per casa teva*») i el detergent Don Limpio («*Neteja + cura*»).

Es guarda el martell i la serra.

Es guarda la copa Ritzenhoff Cristall de Voll-Damm («*Cervesa doble malta*»). I el tornavís.

En una caixa de sabatilles de la marca J'Hayber («*Time to enjoy*»), l'anotació feta amb retolador de tinta blava: «Sandàlies Josep i mitjons». A l'interior, la pàgina quadriculada arrencada d'una llibreta d'anells, amb les següents indicacions:

Sandàlies comprades el 10 de juliol 2012, 32 euros

17 octubre 2013, talons, 7 euros

2 novembre 2014, talons i velcro, 9 euros

20 octubre 2015, talons, 10 euros

6 novembre 2016, talons, 10 euros

22 novembre 2017, velcro, 10 euros

10 novembre 2018, velcro, reparat Rosa

Darrere dels apunts s'amaga una visió del món que ja ha desaparegut, pels canvis socials i urbanístics. Potser es pugui veure Josep Romeu en una de les vinyetes del document il·lustrat *Maus*, d'Art Spiegelman, quan el pare de l'autor, Vladek Spiegleman, respon amb un: «Us creieu que els diners creixen en els arbres. Jo ho arreglaré!».

Els durs anys de la guerra, que es van colar a la retina pel retrovisor, van fer el seu fet en diverses generacions. Els durs anys de la guerra i els duríssims anys de la postguerra, dècades escurades en les que formaven part de Barcelona els llums d'oli, les estufes de petroli i els ases.

Empès per la necessitat, sense deixar-se adoctrinar però amb el sentit comú per no fer cap bretolada, empresonat entre els murs d'una dictadura de què no es veia el final...

Aquest era l'esquelet d'una època nefasta, amb abrics i sobretots, amb barrets i agulles de ganxo pels cabells, amb curses i entrebancs, amb criades i criats i amb escales que feien olor d'all i de fregits. Època de pa negre i estraperlo. Les cares dels barris, poblats per la mainada, es tornaven grises per la ferralla acumulada. El drapaire venia i en comprava. L'*aguinaldo* es donava com es donaven les gràcies i els condols, amb un

respecte penedit i sincer. Les abraçades, potser més grans que les nostres abraçades virtuals. Les penes, potser penes més severes: a Barcelona hi havia pous i en segons quina font s'omplien garrafes de vidre folrades de vímet i canya. Els jocs, al carrer, amb las *tientas* de les escoles taurines i les escopetes salvatges per caçar perdius, qui podia. L'obra, de l'emigració, que avui és immigració de maó i bicicleta. La pobresa, augmentada, i les famílies, famolenques com a manades, arrecerades. La partitura la podria haver escrit el mañico Antón García Abril (*El hombre y la tierra*), i la prosa, l'hauria escrit Plini el Vell: «La llengua no és igual en tots els animals. En les serps és finíssima, trifurcada, vibràtil, de color negre i molt llarga, si hom extreu; en els llangardaixos és bífida i pilosa; també en les foques és doble. En canvi, en els animals suara esmentats és tan prima com un cabell. En els altres serveix per llepar la boca al voltant».

La prosa.

El ministre d'Exteriors franquista Fernando María Castiella s'entrevistava amb el general francès De Gaulle.

Dublín canviava d'ambaixador espanyol.

I en l'actualitat gràfica, i destacat, el Barcelona vencia el Karlsruher, equip alemany de futbol.

Els titulars de la premsa del 8 de setembre de 1959 es cenyien a la censura imperant: res de conflictes, de vagues ni de veus crítiques amb el Règim.

El 8 de setembre, al matí, contreien matrimoni Josep Romeu i Rosa Surribas.

Josep, amb una carona d'àngel, les mans pàl·lides i un clavell blanc a la solapa del seu blazer, elegant, occidental. Mirava la càmera de fit a fit, com si aquest dia fos una solemnitat, una epifania. Li agafava del braç esquerre la dona acabada de casar, blanca com la neu, radiant, amb un vestit de gasa, de tall imperi, de mitjana màniga. Vidrets i joies, puntes i brodats, retocs fins i cerimoniosos.

Ella subjectava un ram de roses blanques com un sol blanc.

Ella mirava al terra, amb cura de no trepitjar la cua blanca, principesca, heràldica.

El fons de la fotografia, els liris acampanats i una creu celeste que els beneïa. Es tracta de l'església vella de Sant Medir, al Passatge de Toledo.

Un cotxe impressionant, un Cadillac nupcial, els recolliria a la sortida de l'enllaç.

Ella tornava a mirar cap a l'objectiu, amb uns ulls gasosos, el vent de sobrevent en calma.

El convit el van celebrar sota les pèrgoles de la Font del Gat, als Jardins de Laribal de Montjuïc, obra de Puig i Cadafalch.

Es van estimar. Es van desitjar. Es van respectar. Sospirar. Es van xiuxiuejar. Es van remullar junts i s'hi van abrigar. Van tenir quatre filles. Les van voler. Les van cuidar. Les van pujar.

Els anys es van allargar i van tenir més estacions de les corresponents, amb tardors que mesuraven una via làctia.

Es van comprar el piset de Bartomeu Pi, 29-33. El van decorar. El van muntar. A Josep no li va agradar el color de l'armari, deia que el color clar del roure era el color del conglomerat. Josep seguia visitant la casa dels pares, al carrer Pavia, 48, per la zona del Mercat Nou. I la casa dels sogres, al carrer Alpens amb Guadiana.

Amb els anys, Josep va canviar els sòcols, comprats en l'empresa Azulejos V. Porcar (*«Materials per a la construcció»*). No es decidia pels models blau Aral o Fàtima verd.

Amb els anys, Josep va viatjar a Madrid per assistir a un míting de Santiago Carrillo, líder dels comunistes. Feia poc que Carrillo s'havia tret la perruca.

«El servei d'ordre ha passat a la història», titula la seva columna d'opinió l'Enric Juliana, de *La Vanguardia*, en referència a la fèrria disciplina dels partits de caire marxista, quan la gent creia en els partits.

Amb els anys, Josep col·leccionaria estampes de trens, espècie d'homenatge al seu pare, maquinista del *Xangai Express*, que connectava Barcelona amb Vigo i que deu el seu nom a la cinta romàntica del director Josef von Sternberg (1932), protagonitzada per l'actriu Marlene Dietrich.

Amb els anys, embolicaria l'entrepà en paper de diari. I el ficaria a la carmanyola.

Amb els anys, aprendria a fer mongetes seques amb botifarra, el plat succulent del que mai no se'n feia un tip. Josep, el cap de taula.

Amb els anys, robaria els gots japonesos de sake fred, d'un en un.

Amb els anys, li pesarien els ronyons.

Anys i anys.

S'havien conegut a la catequesi, i tots dos havien resat al mateix Déu, un Déu exquisidament bo.

Quan se'n van anar la Rosa i el Josep, acabaven de celebrar les noces de diamant.

Cristal·lí, tenaç, esfèric, el diamant no es ratlla.

Ara només en queda el record.

El record del foc, de les paraules, de la casa.

Josep esperonava la càmera Minolta, que treia a la llum abans que el sol es pongués. Als equipaments municipals de Cotxeres de Sants i Casinet d'Hostafrancs, formiguejava amb la seva mirada plural, inductiva i paritària.

El recordem posant cura en un acte amb les ballarines de la Companyia Juvenil de Ballet Clàssic de Catalunya.

El recordem amb el bigoti *painter's brush*, recordem les seves mans grans.

El recordem gastant soles de sabates en els plens, les audiències i els consells.

El recordem promovent la reforma del carrer Jocs Florals, a la que va cantar el compositor Joan Masdéu.

El recordem pelegrinant.

El recordem de tertulià a l'emissora local Sants 3 Ràdio («*La ràdio de Sants-Montjuïc*»).

El recordem amb l'estrella de plata de les Brigades Internacionals, símbol de la solidaritat, que li va lliurar l'agrupació de Sants-Montjuïc del Partit dels Socialistes de Catalunya.

«Li agradava que les coses estiguessin ordenades, pensades i fetes com cal», retrata a l'oficial Ludwig Renn l'historiador Giles Tremlett (*Les Brigades Internacionals. Feixisme, llibertat i la Guerra Civil espanyola*).

El recordem ferit per la misèria humana. Va intentar buscar-li sostre a un captaire que encara avui dorm a plaça Espanya. Li va explicar la història a la Mònica Cobos, l'anterior coordinadora de la revista local *L'Informatiu de Sants, Hostafrancs i la Bordeta*. Ella va escriure l'article «El Districte triga sis mesos en fer-se càrrec d'un indigent del carrer», el juliol de 2001: «Ningú sap d'on va sortir ni perquè va venir a Barcelona. Diuen que venia de l'Estació de Sants i que va anar a la comissaria a denunciar que li havien robat. A partir de llavors es va quedar aquí i ja no es va moure més d'aquest indret».

El recordem com un periodista *tintinesc*, fent país, fent barri.

Josep Romeu, en *L'informatiu* de maig de 2003: a la pregunta sobre les demandes als polítics per a les eleccions municipals del 25 de maig, respon: «Ara és el moment de

pressionar als polítics. A La Bordeta, on jo visc, hi ha moltes coses per millorar encara.

Hem de tenir present que som un dels primers barris amb més gent gran de tot

Barcelona. També hi falten més espais verds».

El recordem perdonant les ofenses.

El recordem rodejat d'amics: el president de l'Associació de Veïns d'Hostafrancs, Jordi

Duixans; la usuària Antònia Vives, de la residència d'avis Mossèn Vidal i Aunós, i el

Pere Garcia-Plensa, membre del club de cinema La Llanterna Màgica.

Amb el farmacèutic Manuel Subirà (Farmàcia Subirà) va estudiar grans projectes. A

Subirà el va entrevistar Reporter Jesús, el 2003: «Ara faig feina, no treballo. [...] Quan

treballes, cobres. Quan fas feina, no».

El recordem motivant, i formant part de lluites veïnals: el CAP de la Bordeta, la

Biblioteca Vapor Vell, Can Batlló...

El recordem com a president de la festa major dels Carrers Viladecans i Bartomeu Pi.

I com a president d'Amics de La Bordeta.

El recordem comptant les vegades que anava a una població propera a Montserrat per retrobar-se amb un home postrat al llit des de l'adolescència.

El recordem parlant pels descosits, dirigint-se a les nenes boniques amb l'apel·latiu de *maca* i dirigint-se a les dones casades amb l'apel·latiu de *jove*.

El recordem donant ànims, perllongant amb el discurs pagesívol del Subcomandante

Marcos: «México: no venimos a decirte qué hacer, ni a guiarte a ningún lado. Venimos a

pedirte humildemente, respetuosamente, que nos ayudes. Que no permitas que vuelva a

amanecer sin que esa bandera tenga un lugar digno para nosotros, los que somos del color de la tierra».

El recordem excusant-se: «No entenc de política, prefereixo no dir-ne res». I era

mentida.

El recordem portant paperots, fent encàrrecs, exercint de grum dels precaris.

El recordem orgullós del seu passat, de la seva família i de l'ajuda prestada als altres, narrada com una gesta, una odissea, una tonada. S'hi donava per rebre.

El recordem tornant a casa, després de les tertúlies.

El recordem anant als seminaris, a les aules, a les consultes.

El recordem com un escuder.

El recordem com una bona premonició, com un home predestinat a fer el bé, com una persona honesta.

El recordem elogiant les qualitats dels presents.

El recordem atenent les ordres d'altres.

El recordem pagant al comptat.

El recordem implicat.

Benèvol, curiós, generós.

El recordem lliure.

El recordem al canal de televisió Betevé (*«El mitjà de proximitat de Barcelona»*), al programa del 27 de juny de 2014, en què compartia les sensacions que va tenir quan li van anunciar que rebria la medalla d'honor. Va pronunciar frases com...

Jo veia les mancances que hi havia en aquest barri...

Una plorera..., em vaig quedar que no sabia on mirar...

Sempre em poso a segona fila...

Això representa moltíssim...

Relació autèntica amb tots els veïns...

Reconec i se m'ha reconegut...

Dialogant pacíficament...

El recordem a casa seva, a l'entresòl segona del carrer Bartomeu Pi, 29-33, al barri de La Bordeta, amb la seva dona, Rosa Surribas, i amb ells, l'actor Robert Redford, l'escriptor Edgar Allan Poe, la periodista Montserrat Roig, l'actriu Margarita Xirgu, el pintor Pierre-Auguste Renoir i el deportat Vladek Spiegleman.

L'última vegada que Reporter Jesús va veure el Josep Romeu va ser quan va venir a buscar les seves memòries escrites pel periodista Albert Torras: *El perquè d'una medalla d'honor de la ciutat de Barcelona* («La fidelitat a la feina, a un estil de vida auster, familiar, senzill, va ser la millor herència que en vaig rebre»).

A la portada del llibre, la imatge del Romeu sent un bebè, tal qual va venir al món, rodejat de branques.

Poc abans, havia portat a relligar uns fascicles de la Segona Guerra Mundial, de Guadalcanal a la Batalla de Kursk, de la qual estava tan versat el seu amic de l'ànima Marià Vivancos, que vam acomiadar en un homenatge massiu al que va assistir l'alcalde de Barcelona Jordi Hereu.

Josep Romeu va morir el 28 d'abril de 2020.

Dos mesos després, les seves filles recollien els fascicles enquadernats.

Els silencis.

He sabut omplir els meus silencis amb les col·leccions de segells, de monedes, d'anells de cigar, d'etiquetes, de postals, moltes d'elles de ferrocarrils i tramvies, de fotografies antigues i del barri. Col·leccionar no sé per què. Potser perquè ordenar-ho tot ha format part de la meua vida. L'Olivetti, durant tants anys, em va donar un mètode de treball exigent. He necessitat col·locar les peces de la meua vida, igual que col·locava les peces en una màquina d'escriure, i calcular. I m'ha sortit un relat de vida prou bo.

Jesús Martínez